

Osaamistavoitteet ja arviointikriteerit

- Määrittely, mitoittaminen ja ilmaisun tavat
kansanopiston pitkien linjojen opetussuunnitelmissa.

Tampere 16.2.2023

kehittämispäällikkö Leena Mattila
Lahden kansanopisto & Vapaa akatemia

Alun kysymykset ja haasteet

opiskelijan näkökulman vahvistaminen ?
arviointiasteikko ?
arviointiperusteet ?
tiedonsiirto Primus > Koski ?
avoimen yliopiston/amk:n ryhmänohjaus-opetus ?
aikataulu ?
jne.
jne.

henkilötietojen keruu
opetussuunnitelmien muoto
laajuus opintopisteinä

Lahden kansanopiston sätiön hallituksen yksimielinen myönteinen päätös osaamisperusteisiin opetussuunnitelmiin siirtymisestä tehtiin syksyllä 2020.

Opetussuunnitelman kehittäjän ilonaiheita

- kehittämistä, jolla **selkeä ja toimintaa kirkastava fokus**
- opettajakeskeisestä **opiskelijakeskeiseen**
- **avoimuus** ja julkisuus – ”oppilaitokseksi oppilaitosten joukkoon”

Nyt jos koska...

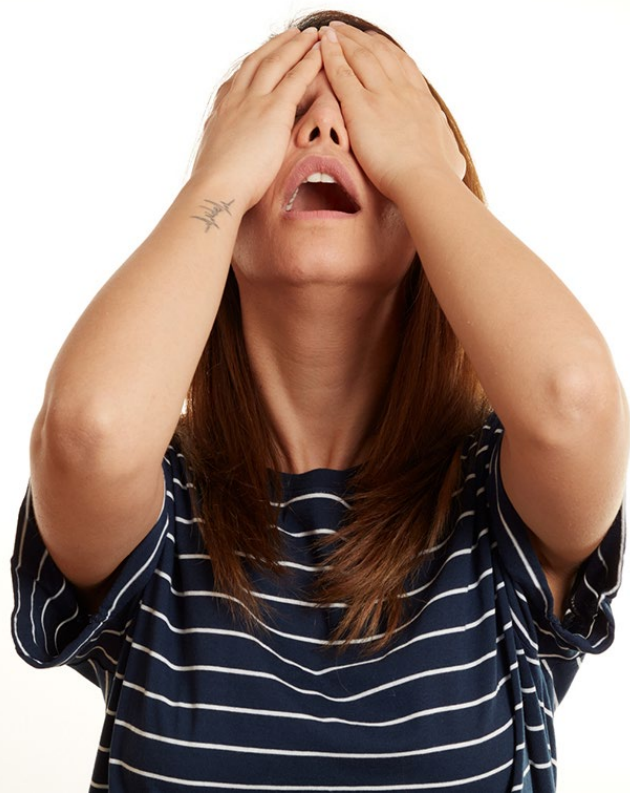
Vapaan akatemian Tiede-, Taide- ja Teatteri-
koulutusten opetussuunnitelmat eivät kaikilta osin
ajantasaisia, osan tiedot puutteellisia > **päivitetään,
täydennetään**

Koulutukset tähän asti osittain kuvattu
osaamisperusteisesti, kuvaustavassa horjuvuutta >
yhtenäistetään kuvaustapa

”Linjojen” opsit erillisiä > integroidaan, **rakennetaan
joustavuutta** > mahdollistetaan pienet ryhmät

... ja murheenkryynejä

- Miten **kansanopistopedagogiset tavoitteet** ilmaistaan?
- Säilyykö **vapaus** ”sovittaa hattua” vasta opintojakson alkaessa? Uskaltaako tavoitteita **säätää** lennossa?
- Säilyykö toiminnan **ketteryys** > uudet avaukset ja muutokset > ePerusteiden **päivitykset** ja päivittäjä?
- Miten määrittelemme **arviointikriteerit**? Mikä on niiden muoto ja määrä?
- Miten luoda **yhtenäisyyttä** ilmaisuun, kun ääniä on monia?

Osaamisperusteinen esitystapa

Osaamistavoitteet

Todetaan, mitä opiskelija opintojakson suoritettuaan **osaa**.

Sisällön kuvailu

Kerrotaan, mitä opintojaksolla **tehdään**.

Arviointikriteerit

Kerrotaan, mitä osaamista arvosana ”hyväksytty” edellyttää ja miten opiskelija osoittaa osaamisensa.

verbit

**Yhteinen ymmärrys siitä, mitä
osaamisella tarkoitetaan**

osata

1.

olla oppinut jtk, hallita jk asia, tietää, taitaa; ymmärtää, älytä.
Osata kertotaulu.

Ark.

Kyllä Matti osaa [puhua, järjestää, pitää puolensa tms.]!

2.

kielteisissä yhteyksissä: saada tehdyksi, voida, kyetä.
Ei osannut muuta kuin itkeä.

3.

tuntea t. löytää tie, reitti jonnekin.
Osata ulos viraston sokkeloista.

Osaamistavoitteet

- ◆ kuvaus siitä,
 - mitä osaamista opintojakson työskentelyajan (ohjattu + itsenäinen) puitteissa on mahdollista ja toivottavaa saavuttaa eli
 - mitä tietoja, taitoja ja kykyä soveltaa koulutukseen aktiivisesti osallistuneella oppijalla jakson päätteeksi on
- ◆ **!** osaamisen *harjoitteleminen*/osaamiseen *pyrkiminen* ei ole tavoite vaan tekemistä (→ sisällön kuvaus)

Hyvä muistaa:
1 opintopiste on
noin 27 tuntia
opiskelijan työtä

<https://yle.fi/a/3-11649265>

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa...

Esimerkkejä osaamistavoitteista

- **sommitella** mallin käytettävissä olevalle peruspinnalle
- **esittää** viivoin ja valöörein anatomisia muotoja
- **käyttää** kyniä ja hiiltä niiden ilmaisumahdollisuuksia tarkoituksenmukaisesti hyödyntäen

- **tunnistaa** taideterapian tieteelliseen tutkimukseen perustuvana kuntoutus- ja hoitomuotona
- **nimetä** taideterapian menetelmiä
- **hyödyntää** kuvataidetta oman hyvinvointinsa vahvistamisessa

- **tunnistaa** esiintymistilanteeseen liittyvät ominaispiirteensä laulavana näyttelijänä
- **virittyä** laulamiseen esiintymistilanteessa
- **lämmittää** ja **huoltaa** ääntään esityskaudella
- **valita** ja **harjoitella** esitettävää laulumateriaalia

Näin ohjeistimme opettajia

arviointikriteerien laatimiseen

Arviointikriteerit

- ♦ johdetaan suoraan osaamistavoitteista
 - ♦ kuvaavat, millaista osaamista **hyväksytty suoritus** edellyttää
 - *Pohdittavaksi: mikä on riittävää osaamista, sellaista joka antaa opiskelijalle riittävän pohjan saavuttaa seuraavia, vaativampia osaamistavoitteita tai jonka varassa opiskelijalla on edellytykset onnistua esim. alan työtehtävissä*
 - ♦ ohjaavat opiskelijan oppimisprosessia, opiskelustrategioiden valintaa ja osaamistavoitteiden saavuttamista
- ! Käytettyä aikaa tai opetukseen osallistumista **ei voi** käyttää arviointikriteerinä.

- ◆ millaista **tietoa, taitoa** ja/tai **kykyä soveltaa** osaamistavoitteen saavuttaminen edellyttää? Mitä opiskelijan pitää muistaa ja ymmärtää, osata analysoida, arvioida, soveltaa ja/tai luoda?
 - Kaikkia näitä tulokulmia (opintojaksosta riippuen) näkyviin
- ◆ varmistetaan, että ovat **linjassa osaamistavoitteiden kanssa**
- ◆ käytetään **selkeitä verbejä** ja pyritään ilmaisemaan asiat **tiivisti**, lyhyillä lauseilla
- ◆ varmistetaan, että ovat asioita, joiden osaaminen opiskelijan on **mahdollista osoittaa** opintojaksolla
 - Millaisia tehtäviä, työskentelytapoja jne. käytetään ja miten opiskelijan työskentely on ollut arvioitavana?
- ◆ varmistetaan, että kriteereiksi valitaan asioita, joita opettajan on ylipäänsä **mahdollista arvioida**
 - Mitä arviointimenetelmiä on käytössä ja miten niihin on käytettävissä aikaa?
 - *Pohdittavaksi: kuinka monta ja kuinka yksityiskohtaisesti kuvattua arviointikriteeriä haluamme opetussuunnitelmaan.*

Esimerkkejä arviointikriteereistä

Opiskelija...

- **työskentelee** tehtävänannon mukaisesti ja **hallitsee** työprosessinsa kulkua, aikatauluttaminen mukaan lukien
 - **tuottaa** hiili- ja kynätekniikoita hyödyntäen havaintoon perustuvia, sommiteltuja piirroksia
 - **osoittaa** harjoitustehtävissään anatomisten mittasuhteiden **hallintaa**
- **nimeää** ja **kuva**a taideterapian menetelmiä
 - **keskustelee** taideterapiasta ammattimaisesta näkökulmasta
 - **harjoittelee** menetelmiä ryhmässä rakentavasti toimien
- **analysoi** ja **tutkii** itseään esiintyvänä laulajana
 - **lämmittää** ja **huoltaa** ääntään itsenäisesti

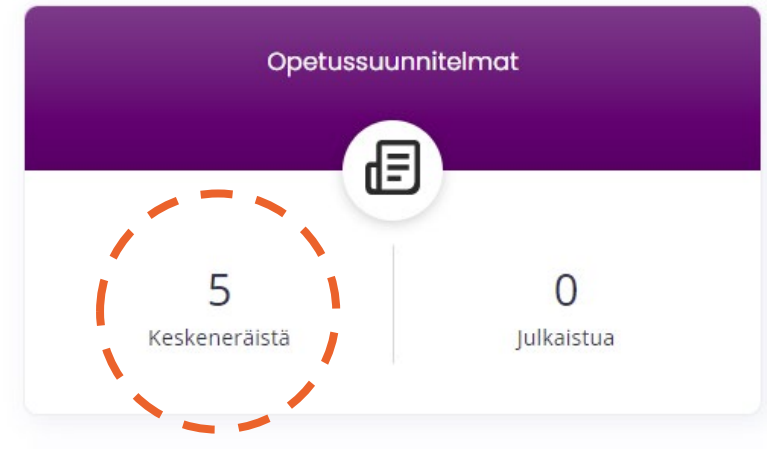
Prosessissa opittua

- ♦ osaamisperusteisten opsien kirjoitustyö kannattaa **keskittää**
- ♦ prosessiin kannattaa varata riittävästi **aikaa**
- ♦ kansanopistojen mallipohja (VST-työkalu) on hyödyllinen mutta **räätälöitävä** oman oppilaitoksen näköiseksi
- ♦ vaarana raskas rakenne ja liika kuvailevuus - **Keep it simple!**
- ♦ opintolinjan **kokonaistymäärää (op)** seurattava → opintopistelaskuri

Opetussuunnitelmalla on LUKIJA!
Miten parhaiten autat häntä hahmottamaan asian, kiinnostumaan siitä ja ymmärtämään olennaisen?

Hei Leena Mattila, tervetuloa VST-työkaluun

Tämän työkalun avulla voit hallita opetussuunnitelmia, sekä seurata siihen liittyviä asioita.

Korkeakouluja emme ole.
Ammattikouluiksi emme halua tulla.

Olkaamme siis kansanopistoja.

Miten *kansanopistopedagogiikka* näkyy
osaamisperusteisissa opetussuunnitelmissa?

Oman oppilaitoksen näköiset ePerusteet?

Näkyvätkö opiston **arvot** ja **missio**

- osaamistavoitteissa
- tavoissa, joilla osaamistavoitteisiin pyritään (sisällön kuvaus)
- tavoissa, joilla opiskelija voi osoittaa osaamistaan ja joilla opettaja arvioi opiskelijan osaamista (arviointikriteerit)?

Ja vielä muutama sana arvioinnista

Hyväksytty suoritus Koskessa...

- Suoritusmerkintä Omassa Opintopolussa on **vahva ja todistusvoimainen**
 - kertoo opiskelijan osaamisesta
 - voi toimia hyväksiluvun/korvaavuuden perusteena toisessa oppilaitoksessa, koska osaamistavoitteet ja arviointikriteerit löydettävissä ePerusteista
 - palkitsee opiskelijan, joka on opiskellut tavoitteellisesti ja onnistunut siinä
- Merkinnän tulee olla **oikeudenmukainen ja paikkansapitävä todistus** opiskelijan todellisesta osaamisesta.

Kun opiskelija ei tunnu yltävän arviointikriteerien tasolle...

- ◆ puheeksi ottaminen opintojakson aikana / ennen jakson päättymistä
- ◆ opiskelijan kanssa sovitaan
 1. tarvittavista ”korjausliikkeistä” (esim. tarjoamalla mahdollisuutta täydentävien/korvaavien oppimistehtävien tekemiseen) ilman että arviointikriteereitä helpotetaan/muutetaan TAI
 2. tavoitteiden henkilökohtaistamisesta: opiskelija tähtää vain osaan osaamistavoitteista tai ylipäänsä opintojaksolla mukanaoloon (ns. opinnollisen kuntoutumisen tavoitteet)
- ◆ mikäli opiskelija parantaa suoritustaan tai osoittaa osaamistaan esim. täydentävillä tehtävillä (1), hän voi saada jaksosta hyväksytymerkinnän
- ◆ mikäli opiskelija opiskelee helpotettujen tavoitteiden mukaisesti (2), hän **ei** voi saada jaksosta hyväksytymerkintää

Opinnollisen kuntoutumisen tavoitteet

- ◆ Opiskelija voi saada todistukseen **maininnan opetukseen osallistumisesta** mikäli hän on täyttää osan arviointikriteereistä tai mikäli hän on onnistuneesti opiskellut helpotettujen tavoitteiden mukaisesti.
- ◆ Maininta voidaan lisätä esim. todistuksen Lisätietoja-kenttään (”Lisäksi opiskelija on osallistunut opetukseen seuraavilla opintojaksoilla: ...) JA/TAI erilliseen liitteeseen.
- ◆ Lisätiedot eivät päädy Omaan Opintopolkuun; opiskelijalle ne voivat olla merkityksellisiä.

Kiitos.

leena.mattila@vapaa-akatemia.fi

